

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

2 март 1983 година*

„Конкурентно право: злоупотреба с господстващо положение”

По дело 7/82

Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL), Esplanade 36a, 2000 Hamburg 36, за което се явяват адв. K. Peter Mailänder и Rolf Winkler, avocat от Landgericht (Районен съд) и Oberlandesgericht (Висш окръжен съд) Щутгарт, със съдебен адрес в Люксембург при адв. Ernest Arendt, avocat, 34, rue Philippe-II,

ищец,

срещу

Комисия на Европейските общности, 200, rue de la Loi, 1049 Brussels, за която се явява г-н Götz Zur Hausen, член на нейната правна служба, със съдебен адрес в Люксембург, при г-н Oreste Montalto, сграда Jean Monnet, Kirchberg,

ответник,

с предмет отмяната на Решение на Комисията от 29 октомври 1981 г. относно процедура за прилагане на член 86 от Договора за ЕИО (IV/29.839 - GVL) (ОВ L 370, стр. 49),

СЪДЪТ,

в състав: г-н J. Mertens de Wilmars, председател, г-н P. Pescatore, г-н A. O'Keefe и г-н U. Everling, председатели на състав, г-н Mackenzie Stuart, г-н G. Bosco и г-н T. Koopmans, съдии,

генерален адвокат: г-н G. Reischl,

секретар: г-н H. A. Rühl, главен администратор,

постанови настоящото

Решение

1. С искова молба, постъпила в секретариата на Съда на 8 януари 1982 г., GVL Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH, дружество с ограничена отговорност, установено в Хамбург (наричано по-нататък GVL) е предявило по силата на член 173, алинея 2 от Договора за ЕИО, иск за отмяна на Решение на Комисията от 29 октомври 1981 г. относно процедура за прилагане на член 86 от

---

* Език на производството: немски.

Договора (IV/29.839 - GVL), което е било нотифицирано на ищеца на 9 ноември 1981 г. и публикувано в *Официален вестник* (OVL 370, 1981 г., стр. 49).

2. Ищецът е единственото дружество за управление на авторски права, което се занимава във Федерална република Германия, със закрилата на авторски права и правата, описани като сродни на авторското право, а именно тези на изпълнителите. По-специално, тя се занимава със събирането и разпределението на възнагражденията, на които артистите изпълнители имат право по силата на разпоредбите на германския закон за авторските права (Urheberrechtgesetz), когато тяхното изпълнение, което е било записано някога чрез картина или звук със тяхно съгласие, се излъчва или разпространява публично по някакъв друг начин („вторично упражняване”).

3. До 21 ноември 1980 г. ищецът е отказвал да сключва договори за управление с артисти изпълнители, които не са нито германски граждани нито пребиваващи във Федерална република Германия, или да закриля правата на такива артисти изпълнители в Германия по какъвто и да било начин. От тази дата той е прекратил тази практика като е изменил своя устав и стандартния договор за управление, по начин, че всеки артист изпълнител, установен на територията на една от държавите-членки на Европейската общност е имал право да сключи договор за управление и да получава своя дял от дължимите възнаграждения, дори и назад във времето.

4. Оспорваното решение констатира, че отказът на GVL до 21 ноември 1980 г. да сключи договор за управление с чуждестранни артисти, когато последните са нямали местожителство във Федерална република Германия, както и да управлява по друг начин авторските права, дадени на тези артисти в Германия, е представлявал, доколкото артистите са били граждани на друга държава-членка или са имали местожителство в държава-членка, злоупотреба с господстващо положение по смисъла на член 86 от Договора.

5. В съображенията (съображение 71) от Решението е обяснено, че след като на 21 ноември 1980 г. GVL е променило своя устав и стандартния договор за управление, е прекратило дискриминацията, която е упражнявало по отношение на артистите без германско гражданство, доколкото става дума за граждани на държави-членки или артисти, които пребивават в една от държавите-членки. Заявено е, че сега съществуващата процедура на разпределение се прилага еднакво спрямо германски и чуждестранни артисти.

6. В подкрепа на своя иск, ищецът изтъква следните пет правни основания:

- *първо правно основание*: в хода на административната процедура, предхождаща оспорваното решение, Комисията е допуснала съществено процесуално нарушение;

- *второ правно основание*: Комисията не е имала правомощието да приеме решение, чиято единствена цел е да „обяви”, че е имало вече прекратено нарушение на член 86 от Договора;

- *трето правно основание*: член 86 няма приложение по отношение на ищеца, тъй като последният трябва да бъде разглеждан като предприятие, което е натоварено с управлението на услуга от общ икономически интерес по смисъла на член 90, параграф 2 от Договора;

- *четвърто правно основание*: поведението на ищеца, срещу което възразява Комисията, не може да засегне търговията между държавите-членки;

- *пето правно основание*: това поведение не може да се смята за злоупотреба с господстващо положение по смисъла на член 86 от Договора; по-специално ищецът не е прилагал различни условия по отношение на еквивалентни сделки със своите търговски партньори (член 86, алинея 2, буква в)).

Първо правно основание: съществено процесуално нарушение

7. На първо място ищецът претендира, че Комисията е нарушила член 19, параграф 1 от Регламент № 17 на Съвета от 6 февруари 1962 г, първи регламент за прилагане на членове 85 и 86 от Договора (ОВ 1962 г., стр. 204), и член 4 от Регламент № 99/63/ЕИО на Комисията от 25 юли 1963 г. относно изслушванията, предвидени в член 19, параграфи 1 и 2 от Регламент № 17 на Съвета (ОВ 1963 г., стр. 2268), доколкото Комисията е основала решението си на възражения, различни от онези спрямо които ищецът е имал възможност да изрази своята гледна точка.

8. В това отношение, ищецът поддържа, че в своето изложение на възражения, Комисията не е изяснила в достатъчна степен, че възраженията са свързани не само с отказа да се сключват договори за управление с граждани на други държави-членки, но също така и със случаите, където става дума за артисти, които имат местожителство в дадена държава-членка, без да са нейни граждани. Твърди се, че тази липса на яснота е от особено значение, тъй като жалбата, която е довела до изложението на възражения, а именно тази, подадена в Лондон от Interpar, не повдигало въпроса за положението на артисти, които пребивават в дадена държава-членка, без да са нейни граждани.

9. Тези твърдения не се подкрепят от фактите. Преди да се занимае с жалбата на Interpar, изложението на възражения описва поведението на ищеца по следния начин: „GVL отказва да сключва договори за управление с чуждестранни артисти, които нямат местожителство в Германия, независимо дали имат или не гражданство на някоя от държавите-членки на Общността, или да закриля правата на тези артисти в Германия по какъвто и да било друг начин” (съображение 27). Правните съображения, съдържащи се в същия документ говорят по-специално за това, че GVL е извършвал дискриминация между германските артисти и чуждите артисти с местожителство в Германия от една страна, за сметка на, от друга страна „чуждестранните артисти, които нямат местожителство в Германия” (съображения 51, 52 и 55).

10. Кат цяло, изложението на възражения не съдържа нищо, което би могло да накара ищеца да мисли, че единственото оплакване срещу него пред Комисията се отнася до положението на артисти, които имат гражданство на някоя от останалите държави-членки.

11. Следващото твърдение на ищеца е, че оспорваното решение само повтаря съображенията, изложени в изложението на възражения, и че следователно Комисията не е обърнала никакво внимание на аргументите, изложени от ищеца или съдържащи се в правните становища, които той е изпратил до нея. Постъпвайки по този начин, Комисията нарушила правото на изслушване на GVL („rechtliches Gehör“), гарантирано от Регламент № 99/63.

12. Дори и да е вярно, че целта на Регламент № 99/63 е да гарантира, че предприятията имат право, при приключване на разследването, да представят своите становища по отношение на всички възражения, които Комисията смята да предяви към тях, регламентът не изисква Комисията да обсъди всички тези становища в мотивите на нейното решение, ако те са сами по себе си такива, че да оправдаят заключенията, до които е достигнала Комисията.

13. Трябва да се добави, че оспорваното решение излага и обсъжда в своите съображения основните моменти на становищата, представени от името на GVL по време на изслушването на предприятието на 12 февруари 1981 г.

14. Накрая ищецът твърди, че отказът на Комисията да вземе предвид представените от него становища е довел до различни фактически грешки, допуснати в решението. Тези възражения обаче могат да бъдат разгледани само в рамките на правните основания по съществуващото на делото, с които те са свързани.

15. Следователно първото правно основание трябва да бъде отхвърлено.

Второ правно основание: липса на компетентност

16. С това правно основание, ищецът твърди, че Комисията няма правомощието да установи с решение, че правилата на правото на Общността относно конкуренцията са били нарушени, когато нарушението вече е било прекратено от въпросното предприятие. Такива правомощия не произтичали нито от разпоредбите на Договора, нито от онези на Регламент № 17.

17. В това отношение, ищецът посочва, че както изложението на възражения, така и жалбите на Interpar, на които това изложение е било основано, са базирани на практиката на GVL съществувала преди 21 ноември 1980 г. В резултат на встъпването на Комисията, GVL е променило тази практика, така че да прекрати твърдяното нарушение. Следователно административната процедура, която Комисията е започнала, е останала без предмет.

18. Ищецът подчертава, че като приема Регламент № 17, Съветът е определил изчерпателно правомощията на Комисията да приема решения в областта на прилагането на членове 85 и 86 от Договора. Тези правомощия не включвали взимането на решение, предназначено само да установява извършването на нарушение в миналото. По-специално, член 3 от Регламент № 17 не се позовава на установяването на нарушение, освен в рамките на решение, предназначено да прекрати съответното нарушение.

19. Ответникът е на мнение, че неговата компетентност да приеме оспорваното решение, произтича от една страна от тълкуването на разпоредбите на Договора и

Регламент № 17, а от друга, от факта, че съществуват силни практически основания в полза на тази гледна точка, на базата на които Комисията така или иначе е действала редовно в миналото.

20. Според ответника, разпоредбите на Регламент № 17 трябва да бъдат тълкувани в светлината на правомощията в областта на конкуренцията, които са предоставени на Комисията от Договора, и на които е придадена специфична форма от Регламента. Този регламент определя гама от правомощия с различен обхват, по специално в член 3, параграфи 1 и 3, член 15, параграфи 2 и 6 и член 16 от него. Решението, което установява наличието на вече прекратено нарушение, попада в съвкупността от правомощия. То заема място между две решения, които са изрично предвидени в Регламента, а именно решението за налагане на глоба за установено нарушение, което вече е прекратено и решението, което установява след предварителна проверка, че са изпълнени условията за прилагане на член 85, параграф 1.

21. От практическа гледна точка, ответникът привлича вниманието към факта, че ако Комисията нямаше правомощието само да констатира, тя би трябвало винаги да налага глоба с цел да предотврати възобновяването на прекратеното нарушение от съответното предприятие, ако предприятието е прекратило нарушението малко преди приемането на решение, изискващо такова прекратяване.

22. На първо място следва да се отбележи, че както правилно посочва ответникът, разпоредбите на Регламент № 17, и по-специално онези разпоредби, които предписват мерките за предприемане от Комисията с цел гарантиране прилагането на членове 85 и 86 от Договора, трябва да бъдат тълкувани в рамките на правилата относно конкуренцията на Договора. Те се основават на предпоставката, която намира израз по-специално в член 87, параграф 2, буква г) и член 89, че Комисията е отговорна за осигуряване прилагането на правилата относно конкуренцията от страна на предприятията и за установяване, когато това е необходимо, дали е налице нарушение на тези правила.

23. Целта на Регламент № 17, както става ясно от съображенията от него и от член 87, параграф 2, буква а) от Договора, е да осигури спазване на правилата относно конкуренцията от страна на предприятията и за тази цел да даде възможност на Комисията да изисква от предприятията да прекратяват всяко едно нарушение, установено от нея, и да налага глоби или периодични имуществени санкции по отношение на нарушение. Правомощието да се вземат решения от такъв вид, по необходимост включва и правомощието за установяване на съществуването на съответното нарушение.

24. Всъщност, въпросът повдигнат с второто правно основание не е следователно дали Комисията е компетентна да взема решения за установяване на съществуването на нарушение на правилата относно конкуренцията, а дали в настоящия случай тя е имала законен интерес да приеме решение, което обявява за нарушение вече прекратено поведение от страна на засегнатото предприятие.

25. В тази връзка оспорваното решение заявява, че дори и след изменението на неговия устав и стандартен договор през ноември 1980 г., GVL смята за обосновано, с оглед на несигурното правно положение, да изключва артисти без

германско гражданство или такива, които нямат местожителство във Федералната република Германия от възможността да се ползват от неговите управленски услуги; Следователно ще е необходимо решение, което да изясни правното положение, по-специално за жалбоподателите, и за да се избегнат същите или подобни нарушения в бъдеще (съображение 74).

26. Макар в хода на настоящия спор, GVL да е оповестило, че смята изменението на неговия устав и стандартен договор през 1980 г. за неотменими, също така заявява, както в рамките на административната процедура пред Комисията, така и в производството пред Съда, че не се смята за обвързано от това изменение да сключва договори за управление с артисти, които са граждани на трета страна, но пребивават в друга държава-членка. Освен това, в хода на посочените по-горе процедури, то е наблегнало, че не се смята за задължено да направи изменението по силата на правото на Общността, и че по тази причина следователно е свободно да възобнови предишната си практика.

27. При тези обстоятелства Комисията е имала право да приеме гледната точка, че е съществувала реална опасност възобновяване на тази практика, ако задължението на GVL да я прекрати не е изрично потвърдено, и че по тази причина е необходимо да се изясни правното положение.

28. От изложеното по-горе следва, че правният интерес на ответника да установи, чрез оспорваното решение, нарушение на правилата относно конкуренцията преди изменението на устава на ищеца е бил демонстриран в достатъчна степен, и че следователно второто правно основание трябва да бъде отхвърлено.

Трето правно основание: прилагане на член 90 от Договора

29. Според третото правно основание GVL е предприятие, което е натоварено с функцията да оказва услуги от общ икономически интерес по смисъла на член 90, параграф 2 от Договора и следователно то се подчинява на правилата относно конкуренцията, само доколкото прилагането на тези правила не пречи на изпълнението на специфичните задачи, които са му поверени.

30. За целите на това правно основание ищецът се позовава на немския закон от 9 септември 1965 г. за управлението на авторското право и сродните му права (BGBL I, S. 1294), чиито разпоредби предвиждат, *inter alia*, че дружество за управление като GVL трябва да бъде одобрено от публичните власти, че е обект на мониторинг от страна на Patentamt (Патентна служба) и има задължението да сключва определени договори за управление.

31. Прегледът на посочения по-горе закон обаче показва, че той не предоставя управлението на авторските и сродните им права на конкретни предприятия, а определя по общ начин правилата, приложими към дейностите на дружествата, които възнамеряват да се занимават с колективно упражняване на такива права.

32. Дори и да е вярно, че мониторингът на дейностите на такива дружества, предвиден от този закон, отива по-далече от публичното наблюдение на много други предприятия, това не е достатъчно тези предприятия да бъдат включени в категорията на предприятията, посочени в член 90, параграф 2 от Договора.

33. Следователно третото правно основание не може да бъде прието.

Четвърто правно основание: ефектът върху търговията между държавите-членки

34. С това правно основание, ищецът претендира, че нарушението на правилата относно конкуренцията, в което го обвинява оспорваното решение, дори и да е съществувало, не е можело да засегне търговията между държавите-членки по смисъла на член 86, алинея 1 на Договора.

35. В това отношение решението заявява (съображение 63), че отказът на GVL да поеме отговорност за упражняването на правата на чуждестранните артисти, пребиваващи в държава-членка, различна от Федерална република Германия, пречи на създаването на единен пазар за услуги в Общността. Тези чужденци не биха могли да ползват услугите на GVL. Следователно свободното движение на услуги в рамките на Общността, което е можело да се развие без този отказ на GVL, е станало невъзможно. Тази пречка пред свободното движение на услуги става още по-значителна, тъй като множество чуждестранни притежатели на права срещат пречки при упражняване на техните права в Германия.

36. Ищецът отрича, че ефектът върху търговията между държавите-членки е значителен. Той твърди, че при започването на административната процедура е имало само една единствена жалба, подадена от Interpar. По-нататък пред Комисията е изложен само още един случай, засягащ хора на италианските планинари. Деветимата артисти, споменати в решението до един принадлежали към тази група. Самият ищец никога не е получавал искания за управление на изпълнителски права от чуждестранни артисти, освен при много специални случаи. Следователно предишната практика на GVL е имала пренебрежимо влияние върху търговията между държавите-членки.

37. Необходимо е да се припомни, че с цел да се определи дали търговията между държавите-членки може да бъде повлияна от злоупотреба с господстващо положение на съответния пазар за целите на член 86 от Договора, трябва да се отчетат последиците за ефективната конкурентна структура на общия пазар (Решение от 6.3.1974 г. по дела Istituto Chemioterapico и Commercial Solvents, 6 - 7/73, Recueil, стр. 223).

38. В своето решение от 25 октомври 1979 г. (по дело Greenwich Film, 22/79, Recueil, стр. 3275), Съдът вече прие гледната точка, че дейностите на предприятията, управляващи авторски права могат да се упражняват по начин, който да доведе до разделяне на общия пазар и така да ограничи свободата на предоставяне на услуги, която представлява една от целите на Договора. Съдът добави, че по тази причина тези дейности могат да засегнат търговията между държавите-членки по смисъла на член 86 от Договора.

39. Възражението на Комисията срещу дейността на ищеца в миналото е свързано точно с факта, че тя е била осъществявана по начин, който е пречел на свободното движение на услуги до степен да доведе до разделяне на общия пазар. Практиката на ищеца е била такава, че да предотврати упражняването, на германския пазар, на правата на не германските изпълнители, с местожителство в други държави-членки.

40. Следователно четвъртото правно основание трябва да бъде отхвърлено.

Пето правно основание: злоупотреба с господстващо положение

41. Това правно основание, което е свързано с материалните условия, определени в член 86 от Договора, е разделено на няколко части, в първата от които се оспорва господстващото положение на GVL на пазара.

42. Ищецът признава, че услугите, които предоставя, се състоят от управление на правата на изпълнителите относно вторичното упражняване, и че той е единственото предприятие във Федерална република Германия, което се занимава с такова управление. Независимо от това, той поддържа, че не е единственият търговски партньор на артистите- изпълнители, тъй като последните могат да упражняват своите права по първично упражняване и следователно да обменят услуги с например продуценти или производители на звукозаписи.

43. Ответникът твърди, че аргумента на ищеца се основава на погрешно разбиране на съответния пазар, който трябва да бъде взет предвид. Според ответника, съответният пазар не е онзи на обмен на услуги в областта на изпълнението на артистични произведения, а този на управление на възнагражденията, дължими на артистите изпълнители, в резултат на вторичното упражняване на техните изпълнения. Това е пазарът, на който GVL има господстващо положение.

44. В тази връзка решението установява (съображение 45), че пазарът на който действа GVL е пазарът на услуги, свързани с управлението на права по вторичното упражняване, принадлежащи на артистите изпълнители и производителите в Германия, които могат ясно да бъдат отграничени от дейностите на други предприятия, занимаващи се с упражняването на права. На този германски, а следователно и на значителна част от пазара на Общността GVL притежава фактически монопол.

45. Съдът смята, че тези заключения са правилни и следователно първата част на правното основание не може да бъде потвърдена.

46. Във втората част на петото правно основание се отрича, че е била налице злоупотреба с господстващо положение, както се посочва в Решението. По-специално, заявява се, че Комисията погрешно е обвинила ищеца, че третира артистите по различен начин въз основа на тяхното гражданство.

47. В оспорваното решение е взето предвид първо (съображение 46), че всяко дискриминационно отношение от страна на предприятие с господстващо положение на основата на гражданство трябва да се разглежда като нарушение на член 86, и второ (съображение 47), че отказът на GVL, като предприятие, притежаващо фактически монопол, да сключва договори за управление с чуждестранни артисти, които нямат местожителство в Германия, представлява дискриминация на основата на гражданството.

48. Ищецът възразява решително срещу такова заключение. Той се позовава на факта, че през цялото време на производството срещу него, е поддържал, че различието, което е правел между отделните артисти, се е основавало единствено на естеството на притежаваните от тях права. Според ищеца истинският проблем произтича от разминаванията между националните законодателства относно авторското право и сродните му права. В резултат на това разминаване, правата на артистите, установени

извън Федерална република Германия, се управляват от закони, които не признават възнаграждения по отношение на вторичното упражняване на авторското право.

49. Ищецът обяснява, че той е способен да управлява права, само когато има възможност да провери тяхното съществуване и обхват. Той е способен да прави това спрямо артисти с германско гражданство, които по силата на член 125 от германския закон за авторското право, се ползват от правната закрила, предоставена от този закон. Ищецът признава, че това изискване е изпълнено и по отношение на чуждестранни артисти с местожителство в Германия, тъй като местожителството е фактор, който създава достатъчно силна връзка, за да може законът да бъде приложен.

50. Ищецът е на мнение, че тази гледна точка на закона се потвърждава и от член 6, параграф 1 от германския закон за управлението от 1965 г. Според тази разпоредба, дружество създадено за упражняване и управление на правата на изпълнителите има задължението да управлява правата, попадащи в сферата на неговата дейност, по искане на притежателите на тези права, „когато последните са германски граждани по смисъла на Основния закон или имат местожителство в райони, където действа този закон”, което означава Федерална република Германия.

51. Ответникът приема наличието на различия между националните законодателства и факта, че повечето от законите на другите държави-членки са по-малко всеобхватни от германския закон по отношение на вторичното упражняване на правата. Независимо от това, тези факти не могат да оправдаят отказа за сключване на договори с чуждестранни артисти без местожителство във Федералната република Германия, тъй като този отказ ги лишава от възможността да докажат, че те фактически наистина притежават въпросните права.

52. На първо място Съдът отбелязва, че член 6 от Закона за управлението, макар и да изисква от дружествата за управление да управляват правата на всички артисти, които са германски граждани или имат местожителство във Федерална република Германия, не забранява на тези дружества да осъществяват своята дейност и от името на други артисти. Това тълкуване на закона се потвърждава косвено и от Patentamt (Патентна служба) чрез нейното одобрение на измененията в устава на GVL от 21 ноември 1980 г.

53. След това трябва да се отбележи, че така предоставената на GVL свобода е ограничена от разпоредбите на Договора, по-специално онези в сферата на конкуренцията, особено като се има предвид господстващото положение на дружеството на една значителна част от общия пазар.

54. При тези обстоятелства, дори и при липсата на хармонизация на законите относно авторското право, не е допустимо GVL да ограничава своите услуги до артисти, за чиито права знае, че се регулират от германското право. Дружеството не би могло да изключи възможността някои артисти, без местожителство във Федерална република Германия, да са способни да предявят права, свързани с вторичното упражняване. В допълнение на това GVL е знаело, че като отказва да управлява такива права, фактически лишава тези артисти от правото да получат дължимите им възнаграждения.

55. Следователно ищецът е осъществявал своята дейност по начин, който е лишавал всеки чуждестранен артист без местожителство във Федерална република Германия от възможността да се ползва от правата, свързани с вторичното упражняване, дори когато

е можел да докаже, че притежава такива права било поради приложимостта на германския закон, било поради това, че законът на някоя друга държава признава такива права.

56. Такъв отказ на едно предприятие, което притежава фактически монопол да предоставя своите услуги на всички, които може да се нуждаят от тях, но не попадат в определена категория лица, определени от предприятието на основата на гражданство или местожителство, трябва да се разглежда като злоупотреба с господстващо положение по смисъла на член 86, алинея 1 от Договора.

57. Следователно Комисията правилно е приела гледната точка, че член 86, алинея 1 се прилага в настоящия случай.

58. Така петото правно основание не може да бъде прието и не е необходимо да се обсъждат неговите останали части, и по-специално тези относно твърдяната дискриминация по смисъла на член 86, алинея 2, буква в) от Договора.

59. Следователно иска трябва да бъде отхвърлен.

По съдебните разноски

60. Съгласно член 69, параграф 2 от Процедурния правилник изгубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. След като ищецът е загубил делото, той следва да бъде осъден да заплати съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът реши:

1) Отхвърля иска.

2) Осъжда ищеца да заплати съдебните разноски.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 2 март 1983 година.

Подписи